

Råd til redaksjoner som utsettes for trusler og vold

Notat utarbeidet i fellesskap av Norsk Journalistlag og Norsk Redaktørforening.

Dette notatet er et resultat av en økende tendens til at norske journalister utsettes for trusler fra ulike miljøer og enkeltpersoner. En undersøkelse gjennomført av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) for NJ og NR på forsommeren 2012 bekreftet dette inntrykket. NJ sendte ut en punktvis liste med råd til sine tillitsvalgte høsten 2012. I januar 2013 gjennomførte NJ og NR et felles erfaringsseminar om trusler mot redaksjoner og redaksjonelle medarbeidere. Med bakgrunn i NJs råd, og de innspill som kom på seminaret i januar, har NJ og NR i fellesskap utarbeidet dette notatet, som er behandlet i de respektive organisasjonenes styrende organer. Notat er justert i forbindelse med at de aktuelle trusselparagraferne fikk nye numre i forbindelse med iverksettelsen av ny straffelov 1. oktober 2015.

Det er viktig å understreke at trusler er svært forskjellige, og må håndteres forskjellig. Enkelte mediehus har egne planer og rutiner for håndtering av trusler. De rådene vi gir her er ment som en veiledning/huskeliste til redaksjoner som ikke har slike rutiner og som eventuelt supplement til de som har det, om hva man bør være forberedt på, hvilke tiltak som bør vurderes i de enkelte tilfeller. Noen overordnede prinsipper vil etter vårt syn likevel gjelde:

- Trusler og vold mot redaksjonelle medarbeidere er ingen privatsak. De angår hele redaksjonen og er til syvende og sist en trussel også mot redaktørinstituttet og medienes samfunnsoppgave.
- Det er et redaktøransvar å håndtere trusler mot redaksjonelle medarbeidere.
- Lytt til den/de som er utsatt for truslene. Redaksjonelle medarbeidere reagerer forskjellig på trusler, både ut fra egen erfaring og posisjon og ut fra truslenes innhold og opphav.
- Norske redaksjoner bør som utgangspunkt ha 0-toleranse for trusler og vold. Vårt generelle råd er at alle trusler som oppleves som reelle politianmeldes. Det samme gjelder selvsagt tilfeller hvor redaksjonelle medarbeidere utsettes for vold i kraft av sin stilling
- Trusler og vold er straffbart etter straffelovens §§ 263 og 264.

Hvordan håndtere trusler mot redaksjonelle medarbeidere?

1) Informer redaksjonsledelsen om trusselen eller volden.

Trusler er ingen privatsak. Det er viktig at redaksjonsledelsen bidrar til å skape et klima som gjør det naturlig å fortelle at man er blitt truet, eller utsatt for vold. Sørg for at det er et opplegg med kollegastøtte for den/de som utsettes for trusler.

2) Ta kontakt med politiet

- a) Det er viktig å opprette god kontakt med politiet. Politidistriktene har ansatte med spesialkompetanse på å vurdere trusler. Lytt til politiets råd. De har ofte et godt grunnlag for å vurdere trusselbildet og hvor reelle de enkelte truslene er.
- b) Be politiet om råd om eventuell:
 - i) Sikring av den truede
 - ii) Sikring av redaksjonen og redaksjonslokalene (fysisk sikring, skjerpet adgangskontroll osv)
- c) Be om å få en personlig kontaktperson i politiet.
- d) Be politiet vurdere patruljering ved redaksjonslokalene og der den/de truede bor.
- e) Be politiet vurdere behovet for voldsalarm

3) Den enkeltes opplevelse av trusselen

- a) Husk at også trusler som av Politiet vurderes til ikke å representere en reell fare kan oppleves som så belastende for den/de det gjelder at forholdet bør anmeldes, og at tiltakene som listes opp i det påfølgende bør vurderes av redaksjonsledelsen og den truede, i samråd med tillitsvalgte og/eller verneombud.

4) Sikring av den truedes bolig

- a) Arbeidsgiver bør, med utgangspunkt i råd fra politiet, vurdere om den truedes bolig bør gis egne sikringstiltak. Dette kan gjelde installering av for eksempel:
 1. Alarm tilknyttet alarmsentral
 2. Sikkerhetslås i ytterdør
 3. Kikkehull i ytterdør
 4. Utendørs belysning med bevegelsessensor
- b) Vurder bruk av vektere til å patruljere ved boligen.

5) Sikring av reisevei

- a) Arbeidsgiver bør, med utgangspunkt i råd fra politiet, vurdere tilrettelegging for trygg transport til og fra jobb.
For eksempel:
 - ii. Tilbud om parkeringsplass i/nær bygget.
 - iii. Tilbud om taxi til/fra jobb
 - iv. Tilbud om følge/ledsager til/fra kollektivt trafikkpunkt
- b) Vurder å endre rutiner ved reise til/fra jobb (ulike reisetidspunkter/reisemåter)
- c) Vurder også å endre andre daglige rutiner

5) Andre sikringstiltak for den truede (i samråd med politiet og den truede):

- a) Avtal faste kontaktpunkter mellom ledelse og den truede.
- b) Sørg for at den truede umiddelbart kan kontaktes på minst to måter.
- c) Tilrettelegg arbeidssituasjonen, blant annet med tanke på eventuelle endringer i daglige rutiner – jfr 4 b).
- d) Opprett eventuelt et ekstra telefonabonnement til den truede.
 - i. Vurder om andre i redaksjonen skal ta ansvar for å ta i mot oppringninger/meldinger på det opprinnelige abonnementet.
 - ii. Vurder om epost til den truede skal rutes til en annen adresse.
- e) Vurder om den truede og eventuelt dennes familie bør innlosjeres på hotell for en periode, eller om det er mulig å tilby annet midlertidig bosted.
- f) Vurder om den truede bør fritas fra jobben en periode, for å få avstand til situasjonen.

6) Sikring av mediehuset/redaksjonen

- a) Trusler mot medlemmer av redaksjonen skaper ofte frykt blant andre i mediehuset. Arbeidsgiver skal informere de tillitsvalgte og verneombud.
- b) Arbeidsgiver bør informere de ansatte i samråd med politiet.
- c) Arbeidsgiver må tenk sikkerhet når det gjelder:
 - i. Bygningsmassen
 - ii. Adgangskontroll

7) Helse m.m.

- a) I samråd med den truede bør arbeidsgiver informere bedriftshelsetjenesten.
- b) I samråd med den truede og bedriftshelsetjeneste bør arbeidsgiver dekke den truedes utgifter til:
 - iii. Lege
 - iv. Psykolog
 - v. Fysioterapeut/kiropraktor
 - vi. Trening/Selvforsvarskurs og liknende.

8) Omtale av trusselen og de som truer

Det er ansvarlig redaktør som beslutter hvorvidt og i så fall hvordan trusler mot redaksjonen eller mot redaksjonelle medarbeidere skal omtales i eget medium. I tillegg til alminnelige nyhetskriterier er det viktig å lytte til den som er utsatt for truslene.

Ut fra alminnelige habilitetskriterier bør den/de truede ikke delta i den redaksjonelle dekningen av trusselen mot en selv, med mindre det skjer på kommentarplass og publikum informeres om dette forholdet. En annen vurdering vil være i hvilken utstrekning trusselen skal påvirke den truedes arbeid med dekningen av de personer/miljøer hvor trusselen kommer fra. Det bør være et mål at de som truer i minst mulig grad skal få påvirke redaksjonens dekning og journalistiske prioriteringer, herunder hvilke redaksjonelle medarbeidere som skal jobbe med hvilke saker.

9) Manual - sikkerhetsansvarlig

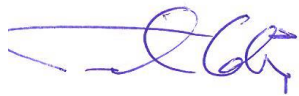
Vurder å lage en enkel manual for det tilfellet at redaksjonen eller redaksjonelle medarbeidere blir utsatt for trusler. Selv mindre redaksjoner omtaler fra tid til annen

personer og miljøer som kan tenkes å ty til trusler for å påvirke redaksjonelle valg og vurderinger. Vurder om det bør oppnevnes en egen sikkerhetsansvarlig i bedriften. Arbeidsmiljølovens kap. 3 pålegger bedriften å utføre systematisk arbeid på dette feltet i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

10) Vurder å klage på henleggelse

Enkelte redaksjoner har opplevd at anmeldelser av trusler har blitt henlagt av politiet, på et grunnlag som redaksjonen selv stiller seg uforstående til. Vi oppfordrer de redaksjoner som mener at politiet urettmessig henlegger anmeldelser om å vurdere å klage til statsadvokaten. Kontakt gjerne NR og NJ i slike situasjoner. Høyesterett har gjennom flere rettsavgjørelser gitt uttrykk for at trusler mot journalister er alvorlig og straffeskjerpene, fordi det berører journalistikkens og mediens samfunnsfunksjon. Etter påtrykk fra NJ og NR har Riksadvokaten i rundskriv til politiet og statsadvokatene gjort det klart at dette er saker som skal prioriteres, av samme grunner. Dersom redaksjonen vurderer å klage på en henleggelse, så ta gjerne kontakt med NJ eller NR. Kopi av eventuell klage bør også sendes til Riksadvokaten.

Oslo, 2017-01-24

for Norsk Journalistlag
Trond Idås

for Norsk Redaktørforening
Arne Jensen